

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 57 0 Ps 022247 22 Rev 2
Dana, 26.07.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Gorjane Popadić, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Grad B., koga zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, protiv tuženog S.d. B., koga zastupa R.D., advokat iz B., radi duga, vrijednost spora 50.500,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 022247 21 Pž 4 od 25.03.2022. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 26.07.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužitelja za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.312,50 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 022247 21 Ps 2 od 11.11.2021. godine utvrđeno je da je ništav upis zabilježbe ispravke nosioca prava raspolaganja-korištenja u korist tuženog na nekretninama upisanim u „A“ listu zemljišnoknjižnog uloška broj 577 k.o. B., u naravi k.č. broj 20/4, površine 1468 m², koja je u „C“ listu izvršena naredbom za izvršenje Osnovnog suda u Banjaluci, Zemljišnoknjižnog odjeljenja, broj Dn-828/93 od 05.07.1993. godine, što je tuženi dužan trpjeti i priznati da se na osnovu te presude izvrši brisanje prava korištenja odnosno prava raspolaganja u korist tuženog, te da se uspostavi zemljišnoknjižno stanje u zemljišnoknjižnom ulošku broj 577 k.o. B. kakvo je bilo prije zabilježbe prava raspolaganja-korištenja u korist tuženog, te je obavezan tuženi da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 14.700,00 KM, a odbijen je zahtjev za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 57 0 Ps 022247 21 Pž 4 od 25.03.2022. godine žalba tuženog je odbijena i potvrđena prvostepena presuda, te je odbijen i zahtjev za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 1.535,62 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tuženi pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači tako da se odbije tužbeni zahtjev.

U odgovoru na reviziju tužitelj predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja za utvrđenje da je ništav upis zabilježbe ispravke nosioca prava raspolaganja-korištenja u korist tuženog S.d.B. iz B. na predmetnim nekretninama, koja je izvršena naredbom za izvršenje Osnovnog suda u Banjaluci, Zemljišnoknjižnog odjeljenja, broj Dn-828/93 od 05.07.1993. godine, te da se naloži brisanje tog upisa, uz istovremeno uspostavljanje zemljišnoknjižnog stanja na predmetnim nekretninama u zemljišnoknjižnom ulošku broj 577 k.o. B. kakvo je bilo prije zabilježbe nosioca prava raspolaganja-korištenja.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da su nekretnine koje su predmet spora u ovoj parnici iz zk. ul. broj 577 k.o. B., u naravi k.č. broj 20/4 neplodno fiskulturni dom i dvorište 1468 m², 1938. godine bile upisane kao vlasništvo S.d. u B., 1941. godine u korist NDH., a 1949. godine, na osnovu izvršene nacionalizacije, upisane su kao opštenarodna imovina sa 1/1 dijela; da je zaključkom usvojenim na sjednicama Vijeća udruženog rada od 22.03.1988. i Vijeća mjesnih zajednica od 23.03.1988. godine, Opština B., koja je imala pravo raspolaganja tim nekretninama, prenijela bez naknade pravo korištenja na objektu u ulici M.B. broj 18, u korist Društva za sportsku rekreaciju i fizičko vaspitanje P.1 B. (u daljem tekstu: Društvo); da je na osnovu toga, rješenjem Opštinskog sekretarijata za imovinsko-pravne i stambene poslove, Odsjek za imovinsko-pravne poslove B. broj ... od 11.04.1988. godine preneseno pravo raspolaganja (korištenja) bez naknade na to Društvo na objektu izgrađenom na zemljištu bliže označenom u izreci tog rješenja, te je određeno da će po pravosnažnosti tog rješenja Zemljišnoknjižno odjeljenje Osnovnog suda u Banjaluci izvršiti na predmetnim nekretninama uknjižbu prava raspolaganja na ime i u korist pomenutog Društva; da je u članu 3. Statuta S.d.B. (tuženog), usvojenom 01.06.1992. godine, S.d.B. označeno kao pravni sljednik S.d. čiji je rad zabranjen 1941. godine, sa pravima i obavezama sljednika od dana zabrane rada prednika; da je rješenjem Višeg suda u Banjaluci broj R-II-33/92 od 10.06.1992. godine odobren upis u Jedinostveni registar udruženja Višeg suda u Banjaluci S.d. iz B.; da je naredbom za izvršenje Osnovnog suda u Banjaluci broj DN-828/93 od 05.07.1993. godine naređeno da se, na osnovu navedenog rješenja od 10.06.1992. godine, u zk. ul. broj 557 KO B. zabilježi da je organ raspolaganja nekretnine umjesto „Društvo za sportsku rekreaciju i fizičko vaspitanje P.1.B. sada S.d.B.“; da je zaključkom Uprave Područna jedinica B. Odjeljenje za imovinsko-pravne poslove broj ... od 20.10.1999. godine izvršena ispravka greške u rješenju od 11.04.1988. godine, tako da umjesto prenosa prava raspolaganja u tački 1. dispozitiva treba da stoji: „Opština B. prenosi pravo korištenja bez naknade na Društvo za sportsku rekreaciju i fizičko vaspitanje P.1, u B., na objektu Društvo P.1. u B...., te da će se po pravosnažnosti zaključka izvršiti upis prava korištenja na predmetnim nekretninama u korist Društva za sportsku rekreaciju i fizičko vaspitanje P.1. B.; da je rješenjem Osnovnog suda u Banjaluci broj DN-550/2000 od 23.03.2000. godine, koje je ukinuto rješenjem Okružnog suda u Banjaluci od 23.02.2016. godine, dozvoljena zabilježba ispravke prava raspolaganja, tako da sada treba da glasi: „Pravo korištenja“ u korist Društva za sportsku rekreaciju i fizičko vaspitanje P.B. sa 1/1, te pod C/43 zabilježba ispravke prava raspolaganja, tako da sada treba da glasi pravo korištenja u korist S.d.B. sa 1/1 i da je Komisija ...BiH donijela odluku broj ... od 06.11.2013. godine kojom je istorijsku građevinu-S.d. u B. proglasila nacionalnim spomenikom B i H.

Polazeći od naprijed navedenih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud je zaključio da je predmet spora imovina nekadašnjeg S.d. B. koja je nacionalizovana, da nisu doneseni propisi

o denacionalizaciji pa se ta nekretnina ne bi mogla vratiti ni prethodnom vlasniku odnosno njegovom pravnom sljedniku, da se pravno sljedništvo ne može odrediti samo statutom udruženja, da nije bilo pravnog osnova da se na osnovu molbe tuženog izvrši njegov upis kao nosioca prava korištenja spornih nekretnina umjesto do tada upisanog Društva P.1. B., da bi bilo nedopustivo dozvoliti upis prava korištenja na nekretninama koje su bile predmet nacionalizacije i koje su upisane kao opštenarodna imovina u korist udruženja samo na osnovu molbe udruženja građana koje na tim nekretninama nije do tada imalo imovinska prava, da je tužitelj aktivno legitimisan u ovom sporu jer je bio nosilac povrijeđenog knjižnog prava, a tuženi je pasivno legitimisan kao lice u čiju korist je provedena uknjižba toga prava, da se ne radi o sticanju prava na nekretninama na zakonom propisani način i da tuženi nije mogao na njima steći ni pravo korištenja, da je tuženi statutom kao jednostranom izjavom volje pokušao na sebe prenijeti pravo drugog subjekta koji ne postoji (Društva P.1. B.), što nije moguće, jer osnivanje novog udruženja (tuženog) sa jednostranom izjavom o preuzimanju određene imovine nije zakonit načina prenosa imovine, pa se takav način sticanja u korist tuženog nije smio dozvoliti ni naredbom za izvršenje Osnovnog suda u Banjaluci, da nema na zakonu zasnovanog pravnog sljedništva između S.d. B. upisanog u zemljišne knjige 14.10.1929. godine i tuženog udruženja građana registrovanog 10.06.1992. godine, a nema ni pravnog sljedništva Društva P.1. B. koje više ne egzistira i tuženog koji je na nezakonit način upisan sa pravom raspolaganja odnosno korištenja umjesto tog društva, da je upis tuženog kao nosioca prava raspolaganja-korištenja na predmetnim nekretninama ništav, pa je slijedom toga usvojio tužbeni zahtjev.

Odlučujući o žalbi tuženog, izjavljenoj protiv prvostepene odluke, drugostepeni sud je našao da su pravilna činjenična utvrđenja i pravni zaključak prvostepenog suda, pa je žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu.

Zakonom o građevinskom zemljištu („Sl.list SR BiH“ broj 34/86, 1/90 i 29/90, te „Službeni glasnik RS“ broj 29/94, 23/98 i 5/99), koji je bio na snazi u vrijeme upisa spornog prava na predmetnim nekretninama na tuženog, propisani su uslovi pod kojima skupština opštine dodjeljuje pravo korištenja po raznim osnovama društvenim pravnim licima, ili fizičkim licima, tako da molba tuženog da se izvrši njegov upis kao nosioca prava korištenja, umjesto upisanog Društva za sportsku rekreaciju i fizičko vaspitanje P.1.B. na temelju rješenja Višeg suda u Banjaluci broj R-II-33/92 od 10.06.1992. godine kojim je odobren njegov upis u Jedinstveni registar udruženja toga suda, nesumnjivo nije bio pravni osnov za prijenos toga prava na tuženog i za njegov upis u zemljišnu knjigu.

Sada su odredbom člana 324. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik RS“ broj 124/08 do 107/19) propisani uslovi za pretvaranje prava korištenja, upravljanja i raspolaganja u pravo svojine njegovog dosadašnjeg nosioca.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja u predmetnoj pravnoj stvari, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da su nekretnine koje su predmet spora iz zk. ul. broj 577 k.o. B., u naravi k.č. broj 20/4 neplodno fiskulturni dom i dvorište površine 1468 m², nacionalizovane 1949. godine kao ratna imovina NDH, koje je ona oduzela od prijeratnog S.d.B., bile upisane kao opštenarodna imovina sa 1/1 dijela, na kojoj je pravo korištenja imala Opština B., koja je 1988. godine odlukom nadležnog organa prenijela pravo korištenja na Društvo za sportsku rekreaciju i fizičko vaspitanje P. B., na koje je upisano pravo raspolaganja tim nekretninama. Statutom tuženog S.d. B. usvojenom

01.06.1992. godine, u članu 3. je tuženi označen kao pravni sljednik S.d. čiji je rad zabranjen 1941. godine, sa pravima i obavezama sljednika od dana zabrane rada prednika, tuženom je rješenjem Višeg suda u Banjaluci broj R-II-33/92 od 10.06.1992. godine odobren upis u Jedinstveni registar udruženja Višeg suda u Banjaluci, a naredbom za izvršenje Osnovnog suda u Banjaluci broj DN-828/93 od 05.07.1993. godine naređeno da se, na osnovu navedenog rješenja od 10.06.1992. godine, u zk.ul. broj 557 KO B. zabilježi da je organ raspolaganja predmetne nekretnine umjesto Društvo za sportsku rekreaciju i fizičko vaspitanje P.1.B. sada S.d.B.

Dakle, iz naprijed navedenog proizlazi da je upis prava raspolaganja tuženog na spornim nekretninama u zemljišnu knjigu izvršen na osnovu odluke od 10.06.1992. godine kojom je odobren upis tuženog u Jedinstveni registar udruženja Višeg suda u Banjaluci, što nesumnjivo nije zakonski osnov za sticanje prava raspolaganja na nekretninama koje je upisano u zemljišnu knjigu na tuženog, kao što se ni pravno sljedništvo tuženog ne može odrediti samo statutom udruženja, kako pravilno zaključuju nižestepeni sudovi, a slijedom toga neosnovani revizioni prigovori da je tuženi do sporne imovine došao na savjestan način i u skladu sa zakonom.

Tačni su navodi revidenta da je Vrhovni sud ranije odluke u ovom predmetu ukinuo vezano za pitanje aktivne legitimacije tužitelja u ovom sporu, ali ne iz razloga koji se sada navode u reviziji već iz razloga što nižestepeni sud „morao je jasno navesti u kakvoj je pravnoj vezi tužitelj sa Društvom za sportsku rekreaciju i fizičko vaspitanje P.1. B. i u čemu se sastoji pravni interes tužitelja da se na temelju presude donesene u ovoj parnici upiše pravo tog Društva na imovini koja je predmet spora“, a što je drugostepeni sud sada jasno obrazložio u osporenoj odluci navodeći „prednik tužioca Opština B.L. je prenio pravo korištenja (a ne pravo raspolaganja) na društvo P.1. (a ne na tuženog), pa tužilac ima pravni interes i aktivnu legitimaciju da vodi ovaj postupak i traži da se sporne nekretnine opet upišu kao opštenarodna imovina, jer tužilac ima pravo i obavezu da se stara o njenom korištenju, o čemu je prvostepeni sud dao valjane razloge koje u cijelosti prihvata i ovaj sud“, a prvostepeni sud je u vezi sa tim obrazložio „da tužitelj traži uspostavu ranijeg zemljišno knjižnog stanja u svoju korist, smatrajući da će upisom opštenarodne imovine i prava raspolaganja/korištenja u korist subjekta koji više ne postoji, a kojem je to pravo dato upravo od strane tužitelja, tužitelj opet moći raspolagati sa tom imovinom.“

U odnosu na revizioni prigovor koji se odnosi na pravno sljedništvo tuženog pravilan je stav nižestepenih sudova da osnivanje novog udruženja sa jednostranom izjavom o preuzimanju određene imovine, nije zakonom predviđen način prenosa imovine (postupci likvidacije i stečaja za pravna lica, diobni bilansi, odluke nadležnih organa pravnih lica i drugi načini pravnog sljedbeništva propisani zakonom koji su važili u vrijeme donošenja Statuta tuženog), da ga sud ne može prihvatiti kao način sticanja te imovine i uspostavljanja pravnog sljedništva, a slijedom toga i zaključak nižestepenih sudova da se ovakav način sticanja u korist tuženog nije mogao dozvoliti ni naredbom za izvršenje Osnovnog suda u Banjaluci. Slijedom toga na pravilnost pobijane odluke o tužbenom zahtjevu nije od uticaja ni odluka Ratnog štaba ARK donesena je 09.05.1992. godine, na koju se poziva revident.

Neosnovan je revizioni prigovor da je pravo raspolaganja na predmetnim nekretninama na tuženog preneseno na osnovu tada važećih propisa, budući da tokom postupka i nije sporno da odluku o tom prenosu nije donio nadležni organ već sam tuženi.

Revident osporava drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka, a taj revizioni razlog nije obrazložio, pa je pozivanje revidenta na ovaj revizioni razlog paušalno.

Stoga je na osnovu odredbe člana 248. ZPP odlučeno kao u izreci.

Tužitelju nisu dosuđeni troškovi sastava odgovora na reviziju budući da oni u konkretnom slučaju nisu bili potrebni za vođenje parnice (član 387. stav 1. ZPP).

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić